וזאת הברכה

א. בעת דער רמב"ם [1] (און עד"ז — דער רי"ף [2] און ראש [3]) רעכנט אויס די פרשיות וועלכע מען לייענט אין די ימים טובים, איז ריידנדיק וועגן דער קריאה פון די לעצטע טעג סוכות, איז ער מעתיק דעם לשון הגמ־רא [4]: „ביום טוב אחרון קורין כל הב־כור.. ולמחר קורין וזאת הברכה" — ניט ווי ביי די אַלע אַנדערע צווייטע טעג יו"ט וואו ער נוצט דעם לשון „ביו"ט שני" אדער „בשני" און אפילו ביים לעצטן טאָג פון פסח, וואו ער קען ניט נוצן דעם לשון „ביו"ט שני" (וואָרום דער לשון ווייזט אויפן צווייטן טאָג פסח), זאָגט ער „ובשמיני" [5] (און ניט „למחר" כלשון הש"ס [6]).

פון דעם איז משמע, אַז די שייכות פון „וזאת הברכה" צו שמחת תורה, איז (ניט מצד דעם וואָס ער איז דער יו"ט שני פון שמע"צ, נאָר) צוליב דעם וואָס ער איז „למחר" פון שמע"צ, ד.ה. דער טאָג וואָס נאָך שמע"צ.

איז אין דעם ניט מובן: דער טעם אויף דעם וואָס אין אט־דעם טאָג לייענט מען בתורה (פ' ברכה), איז דאָך — ווייל ער איז דער יו"ט שני פון שמע"צ (וואָס דערפאַר, בארץ־ישראל וואו ס'איז קיין „ספיקא דיומא" ניטאָ און דער יו"ט פון שמע"צ איז בלויז איין טאָג — לייענט מען ניט בתורה (פ' ברכה) אין דעם טאָג וואָס איז „למחר" פון שמע"צ), און אויב אַזוי, ווי קען מען דאָס זאָגן אַז בחו"ל לייענט מען „וזאת הברכה" אין דעם טאָג וויל ער איז „למחר" פון שמע"צ (ניט דער־פאַר וואָס ער איז דער יו"ט שני פון שמע"צ)?

די קשיא איז נאָך גרעסער: אין ארץ־ישראל, וואו עס איז דאָ בלויז איין טאָג יו"ט, לייענט מען בשמע"צ [ניט „כל הבכור" — ווי ביי אַלע אַנ־דערע ימים־טובים וואָס מען לייענט דאָרט די קריאה פון יו"ט ראשון [7], נאָר] „וזאת הברכה" [8]. דערפון איז לכאורה מוכח, אַז דער עיקר הקריאה פון שמע"צ איז „וזאת הברכה" [9]. און וויבאַלד אַזוי, האָט מען דאָך ביי דער קריאה (בחו"ל) געדאַרפט נאָך מער מדגיש זיין אַז מען לייענט איר בשמחת תורה דערפאַר וואָס ער איז דער יו"ט שני פון שמע"צ,

— אַבער לפועל, איז ביי אַלע אַנ־דערע קריאות פון יו"ט שני, זאָגט מען דעם לשון „בשני" (וואָס וויזט, אַז די קריאה פון דעם טאָג איז צוליב דעם וואָס ער איז דער „שני" פון „יו"ט ראשון") והדומה, און דוקא ביי

1) הל' תפלה פי"ג ה"ח ואילך.
2) מגילה פרק בני העיר סי' אלף ק'.
3) מגילה שם סי' יו"ד.
4) מגילה לא, א.
5) ומה שברי"ף וראש"ש שם כותב „למחר" — ראה שוה"ג הב' להערה 14.
6) מגילה שם. אבל ראה להלן הערה הנ"ל.
7) עיין שו"ע או"ח סתפ"ח ס"ג. ת"צ ס"א. תצ"ד ס"א וב'.
8) שם סתרס"ח ס"ב.
9) ומה שבחו"ל קוראין אותה ביו"ט שני דשמע"צ, היינו לפי שהשייכות ד„וזאת הברכה" לשמע"צ הוא „לפי שהוא סוף כל המועדות" (ראה ר"ן לרי"ף שם), ולכן ב־שמע"צ עצמו — קוראין פ' זו ביום השני שבו, בכדי שחתימת המועדות תהי' „בברכת משה רבינו שבירך את ישראל".

„וזאת הברכה" — זאָגט מען דעם לשון „למחר", וואָס ווייזט גאָר פאַרקערט: דאָס וואָס בשמח"ת לייענט מען „וזאת הברכה" איז עס ניט דערפאַר וואָס ער איז דער יו"ט שני פון שמע"צ, נאָר מצד דעם וואָס ער קומט נאָך שמע"צ?

ב. וועט מען עס פאַרשטיין, בהקדים דעם וואָרט פון מיטעלן רבי'ן (בנוגע צו שמע"צ און שמח"ת), אַז „די בני ארץ־ישראל מישן אויס באַשטוענג מיט פלייש"[10].

פון דעם וואָרט איז פאַרשטאַנדיק, אַז הגם שמח"ת איז דער יו"ט שני פון שמע"צ, איז אַבער אין עם אויך פאַראַן אַן ענין אין וועלכן ער איז אויסגעשיילט[11] פון אים אין אַ דבר עיקרי. וואָס דערפאַר האָט דער שאָג אַ שם מיוחד — „שמחת תורה"[12] (און ניט ווי די מערסטע צווייטע שעג יו"ט וועלכע הייסן מיט די זעלבע נעמען ווי די ערשטע שעג: יו"ט שני של ר"ה; של סוכות; א.א.וו.[13]).

און דערפאַר שטייט ביי דער קריאה פון „וזאת הברכה" דער לשון „למחר" — ווייל דאָס וואָס מען לייענט „וזאת הברכה" בשמח"ת איז אַקעגן (ניט מצד דעם וואָס ער איז דער יו"ט שני פון שמע"צ, נאָר) מצד דעם ענין מיט וועלכן שמח"ת איז אויסגעשילט פון שמע"צ, וואָס דער ענין קומט נאָך שמע"צ[14] — „למחר".

---

10) הובא בשיחת ליל שמע"צ תרצ"ט. — ענין ירק ובשר בספירות, בנשמות, בעבודה וכו' ראה מאורי אור בערכם, קהלת יעקב (לבעהמ"ח מלא הרועים) ועוד. וע"פ ה־מבואר שם מובן מחז"ל (שבת קמ, ב) אנא לא בעניותי כו'.

וממה שנקט (לא רק שני מיני מאכל, אלא גם) שני סוגי מאכל: „באַטשטוענע" — צומח, ו„פלייש" — חי, מוכח שיש ענין עקרי ומהותי בשמע"צ ושמח"ת שבו הם נבדלים זה מזה.

11) ראה גם סדור אדה"ז רצב, רע"ג.

12) טור ורמ"א בא"ח סתרס"ט. זח"ג רנו, ריש ע"ב *.

ואף שהשם „שמחת תורה" הוא לכאורה לא מצד מעלת היום עצמו, כ"א „לפי שמסיימין בו התורה** וראוי לשמוח ב־סיומה" (טור שם. וראה גם רמ"א שם) — מכיון שכל הענינים שבתורה הם בתכלית הדיוק, הרי מזה גופא שביום זה מסיימים את התורה ושמחים בסיומה, מובן*** שהענין דשמח"ת שייך לענינו של היום, ועפ"ז מובן, מה שכל המעל"ע — גם הלילה — נקרא שמח"ת.

13) בנוגע להשם „אחרון של פסח" — ראה לקמן הערה 22.

14) וי"ל שזהו גם הטעם (הפנימי *) לזה שבכל המועדים שונה בגמרא (מגילה שם) בתחלה ב' הפרשיות ואח"כ מפרט

---

*) בזהר שם: „ומאי עצרת.. ואתקריאת שמחת תורה". אבל, מדכתב שם לפנ"ז „ונוהגין למעבד ישראל עמה חדוה" מוכח שאי"ז מצד בחי' „עצרת" עצמו, כ"א מצד מנהגן של ישראל (ראה בארוכה ד"ה להבין ענין שמח"ת תש"ל. לקו"ש חי"ט ע' 382 ואילך. וראה גם לקמן הערה 60, שהענין דשמח"ת הוא מצד עבודתם של ישראל). ומה שבזהר שם הובא זה בהמשך ל„עצרת", י"ל: א) לפי שרשב"י הי' בא"י, ששם עושין שמח"ת בשמע"צ. ב) גם בחו"ל ששמע"צ ושמח"ת הם בשני ימים, מזה שקבעו שמח"ת ביום שהוא גם יו"ט שני דשמע"צ, מוכח ששייכים זה לזה. ולהעיר מלקו"ת סוכות פב, ג: „יום השמיני הוא שמחת תורה".

**) ובכל אופן צ"ע וביאור כ"ז לבני מערבא דמסיימים התורה אחת לשלש שנה (מגילה כט, ב), או לשלש שנים וחצי (חילוף מנהגים בין א"י ובבל אות מח. וראה במפרשים למס' סופרים פט"ז, יו"ד).

***) ובפרט לפי מה שכתב במחזור ויטרי סי' שפה, שהסעם שקוראין וזאת הברכה ביום זה הוא „כדי לסמוך שמחת התורה שזכו לסיימה לשמחת החג".

*) הסעם בפשטות — ראה רש"י שם ד"ה הכי גרסינן.

און דאָס וואָס אין א"י לייענט מען בשמע"צ די פרשה „וזאת הברכה" (און ניט „כל הבכור") — איז עס צוליב דעם וואָס דאָרט אַנטהאַלט אין זיך דער טאָג אויך דעם ענין מיוחד פון שמח"ת. וכנ"ל, אַז די בני א"י „מישן" אויס די ביידע ענינים צוזאַמען.

ג. פון די ענינים מיט וועלכע שמח"ת איז אַפּגעטיילט פון שמע"צ איז — דער יחס זיינער צו די ימי הסוכות:

שמיני עצרת, הגם ער איז אַ „רגל בפני עצמו"[15], הייסט ער דאָך אַבער מישן נאַמען „שמיני". וואָס פון דעם איז קלאָר, אַז ער קומט בהמשך און האָט אַ שייכות צו די זיבן פריערדיקע טעג פון סוכות[16]

[וואָס מ'קען זאָגן בדרך אפשר אַז דאָס איז אויך דער טעם הפנימי פון דעם וואָס בשמע"צ „אוכלים בסוכה בלילה וביום"[17] (מדרבנן) — הגם אַז בשייכות צו נטילת לולב איז מען ניט חושש אויפן טאָג פון שמע"צ אַז ער זאָל זיין „ספק שביעי"[18] — ווייל מצד דעם ענין פון „שמיני", איז ער שייך[19] צו סוכות[20]];

שמחת תורה אַבער, וויבאַלד אַז אין דעם נאַמען זיינעם איז קיין שום אַנדייטונג ניטאָ אַז ער זאָל האָבן אַ שייכות צו סוכות[21], איז פאַרשטאַנדיק אַז ער איז אויסגעטיילט (ניט נאָר פון שמע"צ, נאָר אויך) פון די ימי הסוכות[22].

„והאידנא כו' יומא קמא למחר כו'", משא"כ בנוגע לשמע"צ ושמחת תורה אומר מלכתחלה „יו"ט האחרון כו' למחר כו' "** — כי בכל היו"ט, גם הפרשה שקוראין ביו"ט שני הוא לפי שהוא ספקו של ראשון. משא"כ מה ש„וזאת הברכה" קוראין ב־שמח"ת, הוא מצד ענין שמח"ת שבו, ולא מצד „ספק שמיני" שבו, ולכן אינו מונה אותו בהקריאה דיו"ט האחרון של חג.

15) סוכה מח, רע"א. וש"נ.

16) ראה ט"ז באו"ח שם סתרס"ח סק"א, שרק לענין פדי"ר קש"ב הוא חלוק מסוכות, אבל „בלא"ה חד חג הוא".

17) או"ח שם ס"א.
במג"א שם (ועוד) מביא כמה מנהגים בזה. אבל לגו הוראת נשיאנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר, שבשמע"צ אוכלים ושותים בסוכה הן בלילה והן ביום. ועד — שה־מהדרים שגם מים אין שותין חוץ לסוכה, מהדרים בזה גם בשמע"צ.

18) ראה תוס' ד"ה מיתב (סוכה מז, רע"א). חכמת שלמה באו"ח שם. ועוד.

19) שזוהי הסיבה למה ש(ע"פ נגלה) הוא „ספק שביעי" (לענין ישיבה בסוכה) — וע"ד מרז"ל (מו"ק יח, ב) אין אדם נחשד כו'.

20) ראה לקו"ד ח"ד ע' 1538. ע"ש.

21) ומה שנקרא בכמה מקומות בשם „תשיעי" (סוכה מז, ב. טושו"ע או"ח סי' תרס"ה ותרס"ו. ובסדור אדה"ז ב„סדר הלל" — „ט' ימים דסוכות"), ר"ל שזהו מצד ענין יו"ט שני דשמע"צ שבו, אבל לא מצד הענין ד„שמחת תורה".

22) שזהו ההפרש בין „שמחת תורה" ל„אחרון של פסח", כי השם „אחרון של פסח" עם היות שמורה* שיש בו ענין

**) ועד"ז הוא גם בנוגע ל„יו"ט האחרון של פסח" — כי גם ב„אחרון של פסח" יש ענין מיוחד שאינו בשש"פ, כדלקמן הערה הנ"ל. (וראה לקו"ש ח"ד ע' 1299, שהשייכות ד„עוד היום בנוב לעמוד גו' " לאחש"פ הוא מצד „גילוי הארת משיח" שבו. ואפשר שעד"ז הוא גם בנוגע ל„כל הבכור").

ועפ"ז מובן מה שברי"ף וראש"ש שם נאמר „למחר" גם בנוגע לאחש"פ. וי"ל, שזהו גם טעם הפנימי לזה שהרמב"ם כותב „ובשמיני" (ראה בתחלת השיחה הטעם בפשטות) ולא „ביו"ט שני (של שש"פ)" — כי גם השם „שמיני" מורה שהוא (שייך רק לפסח, אבל) חלוק מענין היו"ט דשביעי ש"פ.

*) עוד יותר מהשם „שמיני של פסח" (ראה שוה"ג הב' להערה 14) — כי „שמיני" שייך יותר לשביעי מאשר לששי וכו', משא"כ „אחרון ש"פ" שפירושו אחרון של (כללות ה)פסח.

און וויבאלד אז כנ"ל, לייענט מען בשמח"ת וואת הברכה ניט דערפאר וואס ער איז דער יו"ט שני פון שמע"צ (וואס שמע"צ קומט בהמשך צו סוכות), נאר צוליב דעם ענין פון "שמחת תורה" אליין וואס אין אים[22] — וואס דערמיט איז ער אויסגעטיילט פון סוכות — קומט דאך לכאורה אויס, אז די ימי הסוכות (און אויך שמע"צ) האבן ניט קיין שייכות צו דער פרשה "וזאת הברכה".

ד. אעפ"כ זעט מען, אז אין דעם טעגלעכן סדר פון לימוד חומש מיט פירוש רש"י (ווי ס'איז באוואוסט די תקנה צו לערנען יעדן טאג די פאר־איר־באשטימטע פרשה פון די זיבן פרשיות השבוע: זונטיק — פון אנ־פאנג ביז שני, מאנטיק — ביז שלישי, א.א.וו.), איז בכל שנה ושנה, ווי די קביעות זאל ניט אויספאלן, לערנט מען[23] יעדער טאג פון סוכות (און אויך ערב סוכות) און בשמע"צ — פרשת ברכה[24]. וואס פון דעם איז מובן[25], אז אין דער פרשה איז מרומז (ניט נאר דער ענין פון שמח"ת, נאר אויך) דער ענין פון סוכות און שמע"צ.

און ס'איז קיין סתירה ניט צום לשון "למחר קורין וזאת הברכה", וואס דערפון איז מוכח (כנ"ל), אז קריאת וזאת הברכה איז שייך צום ענין פון "שמח"ת" וואס איז אפגעטיילט פון שמע"צ און סוכות — ווייל אין פרשת ברכה (ווי אין אלע אנדערע פרשיות שבתורה) זיינען פאראן צוויי ענינים: (א) ווי זי איז אין אן אופן פון לימוד, און דער ענין פון "וזאת הברכה" איז שייך [צו שמח"ת — דאן לערנט מען דאך, כפי המנהג, פון דער פרשת היום אין וועלכן מען שטייט ביזן סיום הסדרה, און] אויך צו שמע"צ און סו־כות; און (ב) ווי זי איז אין אן אופן פון קריאה בתורה — און דער ענין פון "קורין וזאת הברכה", איז נאר בשמח"ת.

ה. דעם ביאור בכל הנ"ל וועט מען פארשטיין, בהקדים, וואס דעם ענין אז שמע"צ איז א "רגל בפ"ע" איז רש"י מפרש[27]: "שאין יושבין בסוכה".

איז ידוע די קשיא אין דעם:

דאס וואס מ'זיצט ניט שמע"צ אין סוכה, איז דאך ניט מחמת דעם וואס ער איז א "רגל בפני עצמו", א יו"ט פאר זיך, נאר דערפאר וואס ער איז ניט דער יו"ט פון סוכות: אויך ווען שמע"צ וואלט אינגאנצן קיין יו"ט ניט געווען, וואלט מען דעם טאג ניט געזעסן אין סוכה — פונקט ווי מען זיצט ניט אין סוכה אלע אנדערע טעג פון יאר. איז דאך קשה: וואו זעט

מיוחד שאינו בשביעי ש"פ (כמבואר באחדות בשיחת אחש"פ תשכ"ה) — הרי שם זה עצמו "אחרון של פסח" מורה שהוא שייך לכל ימי הפסח (ורק שנגדל מהיו"ט דשביעי ש"פ), משא"כ הענין דשמח"ת, גבול מסוכות, כבפנים.

23) ומה שבטור ושו"ע סתרס"ט נאמר הלשון "תשיעי" — י"ל, שקאי בעיקר (לא א"קורין כו' " כ"א) א"מתפללין כמו בליל שלפניו ומקדשין כו' ", שזהו (גם) מצד ענין שמע"צ שבו (כבכל יו"ט שני).

24) ראה פתח דבר ל"מורה שיעור". היום יום ע' צב ואילך.

25) וכן גם בהדין ד"חייב להשלים פרשיותיו עם הצבור", הרי מכיון שהתחלת פרשת וזאת הברכה קוראין בשבת שלפני סוכות (ולפעמים — בשבת שלפני יו"כ), הרי מ"יום ראשון ואילך" שלאחרי שבת זה "נקרא עם הצבור" (ראה שו"ע אדה"ז סרס"ה ס"ה).

26) ראה לקו"ש ח"ה ע' 129 הערה 2.

27) בסוכה מח, רע"א. אבל ביומא (נ, א), ר"ה (ד, ב) ועד"ז בחגיגה (יז, א) מפרש "שאין שם חג הסוכות עליו".

מען דורך דעם וואָס „אין יושבין בסוכה", אַז ער איז „רגל בפני עצמו"?

איז דער ביאור אין דעם:

דאָס וואָס בשמע"צ „אין יושבין בסוכה", איז עס (ניט ווייל ער איז ווי שאר ימות השנה וואָס האָבן כלל ניט קיין שייכות צו סוכה, עס איז דאַמאָלס ניטאָ דער גאַנצער גדר פון סוכה (סתם, היינו סוכה של מצוה) — שמע"צ איז דאָ סוכה*[27], אָבער אין יושבין אין איר) ווייל די ענינים וועלכע מען האָט בסוכות (דורכן סכך הסוכה) ממשיך געווען בבחי' מקיף, ווערן זיי בשמיני עצרת נמשך און נקלט[28] אין אַ פנימיות. און דער־פאַר זאָגט רש"י אַז דער „רגל" פון שמע"צ באַשטייט אין דעם וואָס „אין יושבין בסוכה", ווייל דער יו"ט פון שמע"צ (מלשון קליטה[29]), מיט וואָס ער איז אויסגעטיילט פון סוכות (רגל בפ"ע), באַשטייט (בעיקר[30]) אין דעם וואָס עצרת, דער מקיף דסוכה ווערט דאָס נעצר ונקלט אין אַ פנימיות[31].

*27) וי"ל נפק"מ להלכה לענין סוכה ישנה (סוכה ט, א. שו"ע או"ח סתרל"ו).

28) ראה לקו"ת סוכות פא, ג. אוה"ת שמע"צ ע' א'תשפט. ובכ"מ.

29) לקו"ת שמע"צ פח, ד. צא, א. ועוד.

30) ושאר הענינים שבהם הוא „רגל בפ"ע", מסתעפים ממה שבו נמשכים ה־מקיפים בפנימיות (שמתבטא בזה „שאין יושבין בסוכה").

ובזה יובן מה שאמרו „רגל בפני עצמו" גם בהפירוט דפז"ר קש"ב — אף שהוא „רגל בפ"ע לענין פז"ר קש"ב" — כי זהו עיקר הענין שממנו מסתעפים שאר הענינים.

31) ועפ"ז מובן מ"ש בתיב"ע פנחס (כט, לה) „תהוון בחדוא מן מטילכון לבתיכון כנישת חדוא ויומא טבא" — כי היו"ט ד„שמיני עצרת" הוא מה שממשיכים המקיפים דסוכה בפנימיות, ובאופן של קביעות (ראה לקמן סי"א) — „מן מטילכון לבתיכון".

פון דעם איז מובן, אַז דאָס וואָס אין (יו"ט ראשון פון) שמע"צ זיצט מען יע אין סוכה מדברי סופרים, איז עס דערפאַר וואָס אויך דאַן איז דאָ אַ המשכה בבחי' מקיף. נאָר דער מקיף וואָס ווערט נמשך בשמע"צ איז אַן אַנדערער, אַ העכערער ווי דער מקיף וואָס ווערט נמשך בסוכות, און דעריבער איז דאָן די ישיבה בסוכה מדברי סופרים, וואָס „ערבים[32] עלי דברי סופרים".

און לאחרי ווי מען איז ממשיך בסוכות ובשמע"צ די צוויי מקיפים, קומט דערנאָך, „למחר" פון שמע"צ, דער ענין פון שמחת תורה, וואָס דער עיקר השמחה איז בעת ההקפות[33] (מלשון מקיף), און דאָן ווערט נמשך אַזאַ מקיף וואָס איז נאָך העכער ווי דער מקיף הנמשך בשמיני עצרת.

ו. וועט מען עס פאַרשטיין בהקדים, אַז אין בחי' מקיף זיינען — בכלל — פאַראַן דריי מדריגות.

אַ דוגמא צו די דריי מדריגות, אין מקיף פון שכל — אפשר לומר: א) באַ מבין דבר מתוך דבר[34] — דער דבר איידער ער איז מבין בפועל; אָדער למעלה מזה: תן לחכם ויחכם עוד*[34] — דער שכל פון דעם ויחכם איידער ער איז ויחכם בפועל. ב) ע"ד דער טעם ושכל פון „חוק" שבתורה ביז צום חוק פון פרה אדומה, וואָס דער אויבערשטער זאָגט צו משה: לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חוקה כו'

32) ע"ז לה, א ופרש"י שם. וראה תו"א נב, סע"ד ואילך.

33) שעיקר ענינם הוא בשמח"ת (שלכן כותב אדה"ז בסידורו „לעשות ביום שמע"צ גם כן כמו בש"ת ולהקיף.. הקפות כו'").

34) חגיגה יד, א.

*34) משלי ט, ט.

(און דער מדרש[35] איז ממשיך) דברים המכוסין מכם בעוה"ז עתידים להיות צופים בעולם הבא[36]. און ג) ע"ד השכל פון די זאכן וואס אויף משה רבינו'ס שאלה איז דער ענטפער: שתוק כך עלה במחשבה[37].

עד"ז אין מקיף בכלל — ווי ער־קלערט בארוכה בכ"מ[38]:

א) מקיף הקרוב. ובדוגמת אַ רב ווען ער איז משפיע אַ שכל צו אַ תלמיד, וואס מצד דעם ריחוק הערך פון תלמיד צום רב — איז דער תלמיד משיג נאָר די חיצוניות פון שכל הרב, ניט דעם עומק ופנימיות השכל; אַבער פונדעסטוועגן פילט ער אַז דאָ איז פאַראַן אַן עומק: ער ווייס טאַקע ניט וואָס דער עומק איז — אַבער ער איז מרגיש אַז ס'איז פאַראַן דאָ עפעס טיפער פון דעם וואס ער פאַרשטייט.

ב) מקיף הרחוק. ובדוגמת אַ שכל עמוק ביותר וואס איז לגמרי העכער פון "כלי" הלומד, ביז ס'איז גאָר־ניט שייך אַז ער זאָל מרגיש זיין אַז דערינען איז פאַראַן אַ טיפקייט.

און פונדעסטוועגן, איז אויך דער שכל בגדר גילוי, ניט מער, וואס לג־בי דעם מענטשן, דעם תלמיד — מצד זיין ריחוק הערך — איז דער שכל פאַר אים בהעלם, ביז אַז ער פילט אים אַפילו ניט. אַבער צו מענטשן מיט אַ גרעסערן פאַרשטאַנד קען דער שכל יע מאיר זיין בגילוי. און אויך בנוגע דעם מענטשן מיטן קלענערן פאַרשטאַנד: וועג ער וועט אויסאיידלען זיינע כלי השכל דורך אַ יגיעה עצומה, וועט אויך ער מרגיש זיין דעם שכל (ביז ס'איז מעגלעך אַז ער וועט אים אַפילו משיג זיין אין אַ פנימיות).

ג) מקיף בעצם. אַזאַ מקיף וואס איז כלל ניט בגדר גילוי, און זיין המשכה איז אין אַן אופן פון העלם — אין ענינים וועלכע זיינען ניט קיין "כלים" צו אור. ובדוגמת הידוע*[38], אַז אין די "תגין" פון אַ ספר־תורה[39] — וואס זיי זיינען ניט קיין כלים צו שכל ווי דאָס זיינען אותיות התורה — איז דוקא אין זיי זיינען מרומז די "רזין דאו־רייתא" וועלכע קענען דורך אותיות ניט נמשך וווערן.

און אויך אויף דער מדריגה איז פאַראַן אַ דוגמא פון שכל האדם***: מען זעט, אַז בעת אייגער רעדט אַ שכל, נוצט ער זיך בעת מעשה מיט רמיזה בידיו וכדומה. וואס אע"פ אַז רמיזה ביד איז קיין "כלי" ניט כלל צו שכל, פונדעסטוועגן איז דוקא דורך דעם גיט ער אַרויס די ענינים הכי דקים — וואס אין וועלט קען ער דאָס ניט אַרויסגעבן.

ז. וי"ל אַז דאָס איז דער ביאור פון די דריי מדריגות — סוכות, שמע"צ און שמח"ת:

דער מקיף פון סוכה איז אַ "מקיף

35) רבה חקת פי"ט, ו.

36) ראה רמב"ם בסיומו: ובאותו הזמן כו' יהיו ישראל כו' יודעים דברים הסתו־מים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם כו'.

37) מנחות כט, ב.

38) בכל הבא להלן, ראה ד"ה והוא כחתן תרנ"ז פי"ב ואילך. ד"ה השמים מספרים תרס"ז (בהמשך תרס"ו) והמאמרים שלאחריו. המשך באתי לגני השי"ת פט"ז (אלא שבמאמרים אלו — מחלק מדריגות אלו לב־בחינות. ע"י"ש).

*38) ראה לקו"ת ויקרא ה, ריש ע"ב.

39) ועד"ז הוא גם בנוגע לסיפורי מע־שיות שבתורה (המשך באתי לגני שם. וש"נ. וראה גם לקו"ת שם סע"ב).

הקרוב״ [40]. וואָס דערפאַר שטייט [41] ״למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הו־ שבתי״ — ס׳איז אַ מקיף וואָס ווערט

40) בפרטיות — שני ענינים בסוכה: המקיף דסכך הסוכה עצמו, והמקיף דבחי׳ כוכבים שנראים מתוכה (שהם ברקיע ה־ שמיני * שלמעלה מהשתלשלות) — שלמעלה מהסכך ונמשך על ידו. ושתי בחי׳ אלו נמשכות ע״י קיום המצוה (דישיבה בסוכה) וע״י הברכה: ע״י המצוה נמשך המקיף דסכך [ובחינה זו, מכיון שגם מצד עצמה שייכת לידיעה (כבפנים), באה (ע״י הישיבה בסוכה) בהתיישבות — ״בסוכות תשבו״ **], וע״י הברכה — המקיף דבחי׳ כוכבים *** [והמשכת בחינה זו היא רק בבחי׳ מקיף. וראה לקמן הערה 45]. (ממאמר ושיחת שמח״ת תשי״ד).

41) אמור כג, מג. וראה סוכה ב, א, שכשאין אדם יודע כו׳ הסוכה פסולה. ויתירה מזו, שהידיעה היא חלק מהמצוה (ראה ב״ח ושו״ע אדה״ז ריש הל׳ סוכה). וי״ל, שמה שהסוכה (עצמה) צ״ל באופן

*) ראה רמב״ם הל׳ יסוה״ת רפ״ג. וראה בארוכה אוה״ת סוכות ע׳ א׳תשכד ואילך. ועפ״ז יומתק הל׳ (סוכה כב, רע״א. ועוד) ״כוכבים נראין מתוכה״ (ולא ״בה״ וכיו״ב) — ע״ד מבין דבר מתוך דבר וכיו״ב — ראיית הכוכבים (המשכת המקיף דכוכבים) הוא ע״י מצות הסוכה, כבפנים ההערה.

ובזה יומתק גם לשון הרמב״ם (הל׳ סוכה פ״ה הכ״א. וכ״ה גם בטור או״ח סתרל״א) ״כדי שיראו ממנו הכוכבים כו׳״ — דלכאורה: ״כוכבים נראין״ הוא רק סימן ושיעור בעובי הסכך, ומהו ״כדי״ — כי מה שהסיכוך צ״ל קל, היינו ״כדי״ להמשיך על ידו המקיף דכוכבים, ״שיראו ממנו הכוכבים״.

**) אלא שגמר ההמשכה הוא ע״י ה־ ישיבה בסוכה במשך כל שבעת הימים, ואח״כ נעשה הקליטה דעצרת ״שאין יושבין בסוכה״, כנ״ל סעיף ה׳.

***) ראה תו״א (נב, סע״ב), שע״י ה־ מצוה עצמה נמשך האור פנימי׳, וע״י ה־ ברכה של המצוה נמשך בחינת המקיף. ומכיון שבסוכה, גם ע״י המצוה נמשך בחי׳ אור מקיף, צ״ל, שע״י הברכה נמשך מקיף נעלה יותר.

גענפילט (וכידוע [42] אַז דעת (״ידעו״) איז הרגשה) — וואָס דאָס איז בדוגמת העומק וועלכן דער תלמיד פילט אויך דאָן וועט ער פאַרשטייט נאָר די חיצו־ ניות פון שכל הרב.

איז לאחרי ווי מען זיצט אין דער סוכה זיבן טעג (וואָס די צאָל זיבן נעמט אַרום אַלע ענינים ההשתל־ שלות [43]), קומט דערנאָך דער ענין ״עצרת תהי׳ לכם״, אַז אָט דער מקיף וועלט נמשך אין אַ פנימיות. און דורך דעם הויבט אָן צו לייכטן אַ העכערער מקיף [44] (וואָס במשך די טעג פון סוכות איז ער געווען ״מקיף הרחוק״ [45]). איז די כוונה אין דעם ענין הישיבה בסוכה פון שמיני עצרת — אַז אויך דער

ד״אדם יודע כו׳״, היינו לפי שהמקיף דסוכה הוא מקיף הקרוב שנרגש בידיעה (ע״ד העומק שמרגישים אותו — גם כשאין יודעים מהו העומק), וע״י ה(מצוה ד)ידיעה וכוונה, ממשיכים אותו בידיעה ממש.

42) ראה קונט׳ התפלה פ״ה ובכ״מ, דעם היות שדעת הוא בחי׳ התקשרות (תניא ספ״ג), מ״מ ״עיקר מציאותו ומהותו הוא הרגש כו׳״.

43) ראה שו״ת הרשב״א ח״א סי׳ ט׳. כלי יקר ר״פ שמיני. ד״ה ויהי ביום השמיני דשנת תש״ד ותש״ה — באריכות.

44) ראה עד״ז לקו״ת ואתחנן ז, ג.

45) והיינו, שבחי׳ המקיף דסכך (שהאיר בסוכה) נמשך בפנימיות; ובחינת המקיף ד״כוכבים״ שלמעלה מהסכך (ראה לעיל הערה 40) שהאיר בסוכות, נמשך בשמע״צ בהסכך דסוכה *: והמקיף דכוכבים (דנראים

*) ולהיות שמקיף זה הוא אור נעלה ביותר, לכן הישיבה בסוכה בשמע״צ הוא מדברי סופרים שערבים מדברי תורה, כנ״ל סעיף ה׳.

ואף שבסוכה שבז׳ ימי הסוכות (שהיא מדאורייתא) נמשך גם המקיף דבחי׳ כוכבים (כנ״ל הערה 40), הרי המשכת בחי׳ מקיף זה הוא ע״י הברכה (כנ״ל שם), והברכות הם מדרבנן. (ולהעיר אשר 1) רק לכתחלה צריך שיהו כוכבים נראין מתוכו (שו״ע אדה״ז סתרל״א ס״ה). 2) מנהגנו להרבות בסכך).

מקיף זאל נמשך ווערן און אראפ־קומען אין א התישבות (ידעו), א פנימיות.

אבער אויך דער מקיף וואס ווערט נמשך בשמע"צ איז בגדר גילוי.

אנדערש איז דער מקיף וועלכן מ'איז ממשיך שמחת תורה דורך הקפות. דאס איז א בחינה וואס איז העכער פון גדר גילוי. און דערפאר ווערט זי נמשך (ניט דורך אן ענין של ידיעה — ווי המשכת המקיף בסכך הסוכה וואס איז פארבונדן מיט "למען ידעו דורותיכם", נאר) דורך דעם ענין (ההקפות ו)הרי־קודים: מען טאנצט מיט דער ספר־תורה ווי זי איז אנגעטאן אין א מענטעלע — וואס דאן איז דאך ניט שייך מען זאל אין איר לערנען — ווייל די שמחה איז פארבונדן מיטן עצם פון תורה וואס איז העכער פון דעם ענין הגילוי שבה **).

ח. און דאס איז אויך דער טעם וואס שמע"צ — כאטש ער איז א "רגל בפ"ע" — ווערט ער אנגערופן מיטן נאמען "שמיני עצרת", וואס ווייזט אן

מתוכה) בשמע"צ — הוא מקיף עליון יותר.

וזהו הטעם (ע"פ פנימיות הענינים) מה שאין מברכים על הישיבה בסוכה בשמע"צ — כי ** הברכה היא בכדי להמשיך המקיף דכוכבים (כמבואר בהערה הנ"ל), והמקיף דכוכבים שבשמע"צ, להיותו מקיף נעלה ביותר, אין ביכלתנו להמשיכו. ע"י הברכה, כ"א — שנמשך מעצמו (וע"ד הידוע (תו"א נב, סע"ב. וראה "תשובות וביאורים" (קה"ת, תשל"ד) סי' יו"ד***) בענין המקיף דתפלין של ראש). (ממאמר ושיחת שמח"ת תשי"ד).

46) ראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1168.

**) עוד טעם בזה — ראה לקו"ד ח"ד ע' 1538.

***) אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' נה ואילך. המו"ל.

ער איז א המשך פון די זיבן טעג סוכות שלפניו. משא"כ אין דעם נאמען "שמחת תורה" (מיט וועלכן מ'רופט דעם יו"ט שני פון שמע"צ) איז נישא קיין אנדייטונג (ראה לעיל סעיף ב' וג') אז ער האט א שייכות צו סוכות, און אפילו ניט אז ער האט א שייכות צו שמיני עצרת:

דער מקיף הקרוב (וואס ווערט נמשך בסוכות) מיטן מקיף הרחוק (שנמשך בשמע"צ) זיינען ביידע בגדר גילוי; אבער דער "מקיף בעצם" וואס ווערט נמשך בשמחת תורה איז אן אור עצמי וואס איז העכער פון גדר גילוי לגמרי *46).

ט. איינער פון די ענינים אין וואס עס דריקט זיך אויס בחי' "מקיף" איז — העדר ההתחלקות: בחי' "פנימי", ווי׳באלד אז דאס איז אן אור וואס איז אויסגעמאסטן לפי ה"כלים", איז ער ביי יעדן איינעם לפי זיין ערך. משא"כ מצד בחי' מקיף — זיינען אלע גלייך.

און דערפאר איז אין די אלע דריי דערמאנטע זמנים — סוכות, שמע"צ און שמח"ת — ווייל אין זיי איז די המשכת המקיפים, איז דער פארבונד און התאחדות צווישן אידן אין אן אופן גלוי:

בחג הסוכות ווערן אלע אידן פאר־אייניקט אין דעם מקיף פון סוכה. וכמאמר רז"ל ז' "כל ישראל ראוים לישב בסוכה אחת", אז אלע אידן — פון "ראשיכם שבטיכם" ביז "חוטב עציך" און "שואב מימיך" — קומען זיך צונויף בסוכה אחת;

*46) וי"ל בספירות: סוכות — (מקיפים ד)בינה; שמע"צ — חכמה; שמח"ת — (ריקוד, הקפות) כתר.

47) סוכה כז, ב.

בשמיני עצרת איז מען מקריב „פר אחד איל אחד" — וואָרום דאָן הערט זיך ווי אַלע אידן זיינען איין זאַך. וכמרז"ל[48] „פר יחידי למה כנגד אומה יחידה";

און אַזוי אויך בשמחת תורה, וואָס עבודת היום איז בשמחה וריקודים, איז דאָך דער אופן השמחה והריקוד — אַז אַלע אידן (פון דעם גדול שבגדולים ביז דעם קטן שבקטנים) טאָנצן צוזאַמען. און ניט בלויז צוזאַמען בחיצוניות, נאָר אויך אין אַן אופן פון העדר ההתחלקות. וואָרום וויבאַלד אַז מען טאָנצט מיט דער ספר תורה ווי זי איז אַרומגעוויקלט מיט דער מפה וכו' שלמעלה מענין הקריאה, איז דאָך אין דעם ניטאָ קיין אונטערשייד צווישן דעם גרעסטן למדן און דעם איש פשוט[49].

י. היות ווי דער ענין פון אחדות קומט מצד בחי' המקיף דוקא, איז דע־ריבער פאַרשטאַנדיק, אַז דער מקיף ה־קרוב (וואָס ווערט נמשך בסוכות) וואָס ער איז בערך הכלים, וועלכע זיינען (מצד עצמם) בהתחלקות — קען ער ניט לגמרי שולל זיין דעם ענין ההתחל־קות; דוקא מצד דעם מקיף הרחוק, וויבאַלד ער איז ניט בערך הכלים כלל — ווערט דורך אים נתבטל דער ענין ההתחלקות. אָבער מצד דעם מקיף הקרוב פאַרבלייבט נאָך דער ענין פון התחלקות פרטים. ס'איז נאָר, וואָס די פרטים פאַראייניקן זיך צוזאַמען (וב־דוגמת החילוק בין „אחד" ל„יחיד"[49]).

און דאָס איז אויך דער אויפטו פון דער התאחדות פון „פר אחד" מצד דעם מקיף הרחוק דשמע"צ (און נאָך מער) דער התאחדות שבריקוד וואָס מצד „מקיף בעצם" דשמח"ת) — אויף דער התאחדות פון „כל ישראל ראוים לישב בסוכה אחת" מצד דעם מקיף הקרוב דסוכה:

דאָס וואָס „כל ישראל ראוים לישב בסוכה אחת", מאַכט נאָך ניט פון אַלע אידן איין זאַך — יעדער איד איז אַ באַזונדער מציאות, נאָר וואָס דען — זיי זיצן בסוכה אחת[50]. און נאָך מער: אויך זייער ישיבה בסוכה אחת קען זיין דוקא „בזה אחר זה"[51];

משא"כ די התאחדות וואָס דריקט זיך אויס אין הקרבת „פר אחד" בשמע"צ, איז (ניט נאָר וואָס דעם זעלבן פר איז מען מקריב פאַר אַלע אידן, נאָר נאָך מער) אַז אַלע אידן זיינען איין זאַך — „אומה יחידה"[52].

יא. עפ"ז וועט מען אויך פאַרשטיין דעם מאמר רז"ל[53] בנוגע סוכות און שמע"צ, אַז לאחרי ווי עס גייען דורך די זיבן טעג פון סוכות, וועט אַלע

---

48) שם נה, ב. וראה בחיי ס"פ פנחס. חדא"ג מהרש"א בסוכה שם.

49) ראה תו"א נה, ב ואילך. ובארוכה — אמ"ב שער הק"ש פ"ח ואילך.

50) ועד"ז הוא גם בנטילת ד' מינים שבסוכות, שזה שכל המינים (המורים על כל הסוגים שבישראל — ראה ויק"ר פ"ל, יב) מתקשרים באגודה אחת, הוא רק בנוגע למצות נטילת ד' מינים, ולא בנוגע לעצם מציאותם (ואדרבה: ענינה של המצוה היא — ליטול ד' מינים שונים דוקא).

ועד"ז הוא גם בנוגע לשמחת בית השו־אבה שבסוכות, דעם היות שבכללות — שמחה זו נמשכת לכל ישראל ועד ש„כל העם האנשים והנשים כולן באין לראות ולשמוע" (רמב"ם הל' לולב פ"ח הי"ד), הרי מובן ששמחתם אינה בדומה לזו של „גדולי חכמי ישראל כו'" ש„הם היו מרקדין כו' ומשמחין כו'" (רמב"ם שם).

51) פרש"י סוכה כו, ב.

52) ועפ"ז יומתק לשון הגמרא „פר יחידי למה כנגד אומה יחידה" — אף שבכתוב (פנחס כט, לו) נאמר „פר אחד". וראה לקמן ע' 237 הערה 9.

53) פרש"י עה"ת אמור כג, לו. פנחס שם. בחיי פנחס כט, לה.

אידן זיינען פאראיניקט צווישן זיך (ובמילא — פאראיניקט מיטן אויבערשטער בערשטן [54]), זאגט דער אויבערשטער צו אידן: „קשה עלי פרידתכם — עכבו עוד יום אחד". ולכאורה: וואס איז שוין דער פארדינסט פון „עכבו עוד יום אחד" — א טאג שפעטער וועט מען זיך דאך סיי ווי פאנאנדערגיין? מוז מען זאגן, אז די העכבה פון דעם איין טאג באוואַרנט, אז אויך שפעטער זאל ניט זיין קיין פירוד [55].

דער ביאור אין דעם:

די התאחדות פון אידן בחג הסוכות, וויבאלד אז זי איז (ניט אין זייער עצם מציאות, נאר) בלויז אין דעם פאר־איניקן זיך „בסוכה אחת", איז זי פאראן בלויז דאן וועז מען זיצט אין סוכה. אבער לאחרי (סוכות —) ווי מען גייט ארויס פון סוכה, קען מען זיך צעשיידן; משא"כ די התאחדות פון שמע"צ, וואס ענינה איז אז אלע ווערן איין זאך — אומה יחידה, פאר־בלייבט די פאראייניקונג אויף שפע־טער און שטענדיק [56].

און דאס איז דער פירוש פון „עכבו עוד יום אחד":

די אחדות וואס קומט מצד דעם מקיף דסוכה, וויבאלד אז דער מקיף איז בערך הכלים (וואס דערפאר ווערט ער נמשך שבעת ימים, וואס דאס וויזט אויף די שבעת ימי הבנין [57]), איז ענינה — א התאחדות פון פרטים (און זיי פארבלייבן פרטים), זי איז בלויז באופן של עראי (ווי די סוכה אליין איז א „דירת עראי" [58]);

משא"כ די התאחדות אין דעם „יום אחד" פון שמע"צ, וואס וויזט אויף אן ענין וואס איז העכער פון גדר התחלקות [59], די התאחדות איז אין אן אופן פון העכבה וקביעות — „עכבו".

יב. אעפ"כ, וויבאלד אז אויך דער „מקיף הרחוק" פון שמע"צ איז בגדר גילוי, פועל'ט ער נאך ניט די אמיתית האחדות. דער תכלית האחדות קומט ערשט בשמחת תורה, וואס דאן ווערט נמשך דער „מקיף בעצם" וואס איז אינגאנצן העכער פון גדר גילוי.

אט־דעם חילוק (צווישן די אחדות פון שמע"צ מיט די פון שמח"ת), קען מען אויך זעען אין די פרטים דורך וועלכע די אחדות דריקט זיך ביי זיי אויס:

שמיני עצרת, דריקט זיך די אחדות אויס אין קרבנות („פר אחד איל אחד"), און אין קרבנות גופא — קרבן עולה [60], וואס ענינה איז העלאה מלמטה למעלה. ד.ה. אז אויך די אחדות פון שמע"צ איז פארבונדן מיט א תנועה פון ארויס־גיין פון זיך (בדוגמת די אחדות שבסו־כות); משא"כ דער אויסדרוק פון די אחדות שבשמחת תורה, איז אין ענינים פשוטים — ריקוד ברגלים (ובדוגמא ווי געוועדט פריער סו"ס ו', אז בכדי צו מגלה זיין א שכל וועלכער איז בבחי' „מקיף בעצם", איז עס דוקא דורך ענינים של מעשה, אזוי ווי רמיזה בידים).

און דאס איז אויך דער טעם אויף

54) ראה תניא פרק לב. וראה לקו"ש ח"ב ע' 433, שזהו הטעם למ"ש „פרידתכם" (מקומות שבהערה הקודמת) ולא „פרידתנו". ע"י"ש.

55) ראה גם לקו"ש שם ואילך.

56) סוכה ב, א.

57) ראה תו"א קי, רע"א (לענין יום אחד דשבועות. וראה שהש"ר פ"ז, ב (ב), ועד"ז הוא בתנחומא פנחס טו: ראוי היתה עצרת.. כנגד העצרת של פסח כו').

58) ובפרט, שבהקרבן דשמע"צ נאמר „עולה אשה" — עולה קודם לאשה (ראה לקו"ת שמע"צ צג, כ).

דעם וואָס מען האָט קובע געווען שמח"ת אין צווייטן טאָג יו"ט — יו"ט שני של גליות, וויל דער אויפטו פון יו"ט שני של גליות איז — אַז מען ברענגט אַריין דעם גילוי אור פון יו"ט אויך אין „נידעריקע" ענינים, ביז — אויך אין גלות[59] [און אין איינפאַכע ווערטער — וואָס אידן מאַכן פון אַ וואָכעדיקן טאָג, אַז ער זאָל ווערן אַ יום קדוש — יום טוב[60]]. און דאָס איז דאָך דער אויפטו פון שמחת תורה[61] — אַז אויך אין ענינים פשוטים, ווערט נמשך דער ענין פון אחדות[62].

יג. ע"פ כל הנ"ל וועט מען פאַר־שטיין ווי די פרשה „וזאת הברכה" האָט אַן אינהאַלטלעכן פאַרבונד מיט די אַלע דריי זמנים — סוכות, שמע"צ און שמחת תורה; און אַז די שייכות אירע צו סוכות און שמע"צ, איז נאָר באופן של לימוד, אָבער צו שמחת תורה איז זי שייך אויך באופן של קריאה:

אין פרשת וזאת הברכה, ווערט מערערע מאָל אונטערשטראָכן די אח־דות פון אידן:

גלייך בתחלת הסדרה, רעדט זיך ווען דער ברכה וואָס משה רבינו האָט געבענטשט אַלע אידן צוזאַמען; און אין סיום פון אָט־דער ברכה, איז ער מדגיש אַז בכדי צו קענען אויפ־נעמען דעם אויבערשטנס ברכות, דאַרף זיין „בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל"[63];

---

59) ראה לקו"ת שם צב, ריש ע"ב. (ושם, שמזה „תגדל השמחה ביתר שאת"). עד"ז הוא גם בנוגע ליו"ט ראשון (ראה לקו"ת ויקרא א, ג ובכ"מ). אלא שביו"ט ראשון, לאחרי שקבעו ב"ד את היום דר"ח, הרי הימים בהם חלים המועדות הם קדושים בדרך ממילא. משא"כ בנוגע ליו"ט שני, שעבודתם של ישראל הוא בנוגע לקדושת היום עצמו, שהם דוקא עושים אותו מחול לקודש (שהרי מצ"ע הוא חול, ורק מצד ספק שבידיעתו היום, או משום מנהג אבותינו בידינו תקנו חכמים שיהי' קודש).

וי"ל, דלהיות שבחי' האור שנמשך ביו"ט שני הוא אור נעלה ביותר [שלכן בכחו להיות נמשך אפילו למטה ביותר — בבחי' גלות], לכן המשכתו הוא מצד עבודתם של ישראל דוקא. וע"ד המבואר בשוה"ג הא' להערה 12 בענין שמח"ת. וראה הערה הבאה, שעיקר מעלת יו"ט שני הוא בשמח"ת.

61) אלא שמ"מ מעלה מיוחדת בשמחת תורה על כל יו"ט שני, כי הגילוי דיו"ט שני „שהוא גילוי אחר גילוי במדרג' אחר מדריגה" הוא בערך ליו"ט ראשון. ולהיות שבשמע"צ הוא הקליטה של כל ההמשכות שבחדש תשרי, ועד שהוא (כלשון הר"ן — הובא לעיל הערה 9) „סוף כל המו־עדות" (די"ל גם דפסח ושבועות), שלכן דוקא בו נאמר „עצרת תהי' לכם", ש„נמשך ומתגלה למטה לכם ממש" (לקו"ת סוכות פא, סע"ד) — לכן, הגילוי ד„יו"ט שני של גליות" דמועד זה, נמשך למטה מטה האמצעי בנוגע לשמע"צ ושמח"ת (שהם בדוגמת ירק ובשר — נעתק לעיל סעיף ב'), בא בהמשך למה שאמר לפנ"ז על דבר המעלה דיו"ט שני של גליות (כמסופר בשיחת ליל שמע"צ תרצ"ט) — אף שהדוגמא דירק ובשר הוא לענין שמיני עצרת ושמח"ת דוקא (כנ"ל שם) — כי העילוי שבשמח"ת הוא מצד מעלת יו"ט שני, אלא שעיקר מעלת יו"ט שני הוא בשמח"ת, כנ"ל. (וי"ל, שזהו ג"כ הטעם מה שהדרוש ד"ה להבין ענין יו"ט שני של גליות, נסדר בלקו"ת ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ בדרושי שמע"צ דוקא — אף שבסדר הדרושים דלקו"ת, באים פסח, שבועות וכו' לפנ"ז).

62) ומכיון שהענין דשמח"ת בא דוקא לאחרי הענינים שבסוכות ושמע"צ [וכדיוק הלשון „למחר" — ראה לעיל סעיף ב'], י"ל, שמצד הענין דשמח"ת מיתוסף ומת־עלית גם העבודה דסוכות ושמע"צ, והעבודה צריכה להיות באופן כזה שתהי' הכנה

און אויך נאָענט צום ענדע פון דער סדרה[64] — נאָך דעם ווי ער רעכנט אויס די ברכות מיט וועלכע משה רבינו האָט געבענטשט יעדן שבט באַזונדער[65], גיט ער נאָכאַמאָל אַ ברכה צו אַלע אידן צוזאַמען, און אויך נאָכדעם רעדט זיך אין דער סדרה וועגן ענינים וואָס זיינען נוגע צו אַלע אידן, ביז — אַז דער סיום וחותם הסדרה (וואָס „הכל הולך אחר החתום"[66]) איז — „לעיני כל ישראל" — ענין האחדות[67].

איז סוכות און שמע"צ, ווען די פאַראיינציקייט פון אידן דריקט זיך אויס בעיקר אין רוחניות'דיקע ענינים, דאַן איז די שייכות פון דער סדרה מיט די טעג — בלויז וואָס מען לערנט זי, וואָס לימוד איז שייך צו שכל; משא"כ בשמחת תורה, ווען די אחדות זייערע קומט אַרויס בגלוי אויך אין ענינים גשמיים, איז מען די סדרה (אויך) קורא בתורה[68], וואָס ביי קריאה בתורה איז דאָך נוגע בעיקר ניט די הבנה אין דעם, נאָר דער דיבור, עקימת שפתיו דהוי מעשה[69], די תמונת האותיות; אַז דער קלף זאָל זיין כדין, וכו'*[38] — וואָס דוקא דורך דעם ווערט נמשך דער „מקיף בעצם" וואָס איז העכער פון גדר גילוי[70].

יד. אָט־די אחדות וואָס איז פאַראַן בשמחת תורה, איז מען דערנאָך ממשיך בכל השנה כולה — אַז דער „ואהבת לרעך כמוך" זאָל זיך אויסדריקן אויך אין ענינים פשוטים, אַז מען זאָל לייגן די גרעסטע השתדלות אויף צו טאָן אַן אידן אַ טובה אויך בגשמיות[71].

און דורך דעם וואָס דער „כולנו כאחד" איז פאַראַן אויך ביז אין ענינים גשמיים, פועל'ט מען אויף, אַז אויך דער „ברכנו אבינו"[72] — די כתיבה וחתימה טובה מיט וועלכן דער אויבערשטער האָט, בר"ה ויוהכ"פ, זיכער געבענטשט יעדן איד און אַלע אידן צוזאַמען — ווערט נמשך אויך אין גשמיות'דיקע זאַכן, בטוב הנראה והנגלה, בבני חיי ומזוני, ובכולם — רוויחי.

(משיחות חגה"ס ושמח"ת
דשנת תשי"ד ותשכ"ה)

---

64) לג, כה ואילך.

65) ומה שהברכות לכל שבט ביחוד ובפרטיות נאמרו באמצע הברכות לכלל ישראל — י"ל, שזה בא להורות שענין האחדות בישראל צ"ל גם מצד הפרטים (ראה לעיל ע' 60-159).

66) ברכות יב, א.

67) ראה גם לקו"ש שם ע' 435 ואילך.

68) ע"פ הנ"ל הערה 62, יובן מה שהלימוד דפ' ברכה בסוכות ושמע"צ הוא מסובב מהקריאה דפרשה זו בשמחת תורה [וכמובן בפשטות, שהשייכות של ימים אלו לפרשת ברכה הוא לפי שקוראין אותה בשמח"ת שלאחריהם] — כי האחדות שבסוכות ושמע"צ (ענין הלימוד דפ' ברכה) צ"ל באופן כזה שיביא למדרגת האחדות שבשמח"ת (ענין הקריאה דפ' ברכה).

וי"ל, שזהו גם הטעם מה שבכל שנה ושנה לומדים פרשה זו גם בערב סוכות — כי בערב סוכות צ"ל ההכנה להעבודה דסוכות (ובאופן כזה שתביא להגילוי דשמח"ת).

69) ב"מ צ, ב. וראה תניא רפל"ז.

70) ויש לקשר הטעם שבפנים עם הטעם שכתב הר"ן (הובא לעיל הערה 9) שהוא בכוי לחתום „בברכת משה רבינו שבירך את ישראל" — כי הכלי להברכה, הוא האחדות, כנ"ל בפנים. וראה גם לקמן בסיום השיחה.

השייכות דענין זה ל„סוף כל המועדות" — מובן ע"פ מ"ש לעיל הערה 61.

71) ראה פתגם הבעש"ט בהיום יום ע' נא.

72) בסיום וחותם כל תפלת־עמידה. וראה תניא פרק לב.